

Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem
Doktori Iskola

SZÜLE TAMÁS

BUFFÓ BASSZUS

DLA DOKTORI ÉRTEKEZÉSÉNEK

TÉZISEI

BUDAPEST

2010

I. A kutatás előzményei

Dolgozatom témáját életpályám magától értetődően kínálta. Magam is a buffó basszus szerepkörben tevékenykedem immár harminc éve. A kezdő énekes tervei között ritkán szerepel fő működési területként a vígopera, a műfaj e kissé lenézett ága. Viszont a Magyar Állami Operaház nyolcvanas évekbeli igényei, valamint meglévő adottságaim, úgymint mozgékony, könnyed hang és fizikum, humorérzék, karakterizáló képesség elindítottak ezen a rögzös úton itthon és külföldön egyaránt. Később megéreztem e csodálatos szerepkör ízét, zamatát, s a mesterművek alakjainak sokszínűségét, s úgy gondolom, hogy megtaláltam a kulcsot, mellyel valódi, hús-vér figurákat jeleníthetek meg a színpadon.

Énekes-színészi és a Pécsi Tudományegyetemen szerzett tapasztalataim irányítottak e téma felé, szülték az elhatározást, hogy harminc év eredményeiből az átadhatót közkinccsé tegyem.

II. A kutatás módszerei

Tanulmányom tárgyával az irodalom csak érintőlegesen foglalkozik. Ez a tény egyrészt megkönnyítette, másrészt nehezebbé tette munkámat. Kutatásom így abban állt, hogy a kevés fellelhető információ alapján magam dolgozzam ki a témát.

Igyekeztem megtalálni a műfaj legjellemzőbb, legismertebb szerepeit, beleásni e figurák jellemébe, és segítségükkel kialakítani a buffó basszus általánosan jellemző típusjegyeit. A keresgélés közben ráakadtam jó néhány érdekességre, ritkaságra, s ezek bemutatásával, illetve közismert párjokkal való összehasonlításukkal szerettem volna színesíteni az általános képet. Ezen összevetések az őstípusok megértéséhez, szélesebb spektrumú jellemrajzukhoz is közelebb vezethetnek azáltal, hogy a különböző korok írói, zeneszerzői mit tartanak fontosnak egy-egy szereplő karakterét illetően.

A buffó alakok néhány különös embertípus köré rendeződnek. E típusok kialakulásának felderítése szintén vizsgálódásom tárgya volt.

III. A kutatás eredményei

Jóllehet válogatásom önkényes, az eredmény – úgy vélem – mégis reprezentatív. A fősodorban olasz buffák szerepelnek. Közöttük található meg a legnagyobb számban a buffó basszusok vezető típusa, a Pantalone-Dottore commedia dell’arte figura. Ez a tizennyolcadik század, illetve a tizenkilencedik század első felének uralkodó vígoperai trendje. Pergolesitől Mozarton, Paisiellón át Rossiniig, Donizettiig vezet az út.

A német Singspiel szereplőit Ozmin, Mozart osztrákosan török figurája (*Szöktetés a szerájból*), van Bett, a saardami polgármester (Lortzing: *Cár és ács*) valamint Nicolai Falstaffja és Reich ura képviseli (Nicolai: *A windsori víg nők*). Richard Strauss Ochs bárója a neoromantikát (*A rózsalovag*), Varlam (Muszorgszkij: *Borisz Godunov*) és a Pópa (Sosztakovics: *Kisvárosi Lady Macbeth*) összevetése az orosz operát, Gianni Schicchi és Simone Puccini egyedi, fekete humorát mutatja be (*Gianni Schicchi*). A hatalmas termésemből a legjobban sikerült szerepeket, szólamokat

igyekeztem kiválogatni. Úgy véltem azonban, hogy nem hagyhatom ki a magyar szerzőket, Erkel kevésbé ismert Ordító kántor szerepét (*Sarolta*) és Pomádé királyt, Ránki György kitűnő Andersen mese adaptációjának figuráját vettem górcső alá.

IV. Összegzés

A szerepek megformálásának, a hangfaj és szerepkör sajátos problémáinak, nehézségeinek, a szerepformálás különböző megoldásainak is bő teret engedtem.

A huszadik század kiváló énekeseinek hangji és fizikai alkati típusainak bemutatásán keresztül foglalom össze a buffó basszusok művészi kívánalmait és egyedi adottságait.